

ристання передового пенітенціарного європейського досвіду безсумнівно, прискорить процес реформування кримінально-виконавчої системи України і сприятиме її наближенню до міжнародних стандартів.

Список використаної літератури:

1. Prison walkthrough – Questions. Understanding your sentence.. Criminal Justice System. – 13 September. – 2017. – 213 с.
2. Закордонні в'язниці: особливості архітектури, будівництва та обладнання // Аналітичний огляд з пропозиціями. – М., 2011. – С. 61-62.
3. Strafrechts pflege in Deutschland: Faktenund Zahlen. Bonn, 1996. – S. 32.
4. Community Corrections. Electronic Supervision Program [Електронний ресурс]. Джерело доступу – www.mcscs.jus.gov.on.ca/english/corr_serv/comm_corr/elect_mon/elect_mon.html

Ключові слова: покарання, виправлення, засуджені.

Ключевые слова: наказание, исправление, осужденные.

Key words: punishment, correction, convicted.

ІЗОВІТА АНДРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЖЕРТВ ЗЛОЧИНІВ

Проблеми захисту прав та законних інтересів жертв злочинів, ефективного їх поновлення, своєчасного відшкодування збитків, що спричинені злочинним посяганням, залишаються надзвичайно актуальними.

За статистичними даними в Україні тільки протягом 2018 року від злочинів потерпіло 345 тисяч осіб, з них від тяжких та особо тяжких злочинів – 137 тисяч осіб [1]. І хоч у більшості випадків потерпілі в рамках судового процесу мають змогу реалізувати своє право на відшкодування завданої шкоди, на практиці вони зіштовхуються з набагато більшою кількістю проблем соціального та психологічного характеру, які потребують швидкого вирішення.

Проблема реабілітації жертв злочинів почала активно висвітлюватись в кінці минулого століття. Цьому процесу сприяла активна нормотворча діяльність в цій сфері як на міжнародному рівні, так і на рівні окремих держав. Фундаментальним міжнародним документом, який закріпив основні засади поведження із жертвами злочину, стала Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, яка була рекомендована для прийняття Конгресом Організації Об'єднаних Націй з метою запобігання злочинності та

поводженні з правопорушниками, прийнята резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї від 29 листопада 1985 р. Декларація акцентує увагу на сприянні тому, щоб судові та адміністративні процедури більшою мірою відповідали потребам жертв та визначає такі напрямки їх соціальної підтримки:

1) надання необхідної матеріальної, медичної, психологічної та соціальної допомоги по урядовим, добровільним, громадським і місцевим каналам;

2) інформування жертви про наявність медичних і соціальних послуг та іншої відповідної допомоги і забезпечення їм повної можливості користуватися ними;

3) необхідність працівникам поліції, системи правосуддя, охорони здоров'я, соціальних служб та іншому відповідному персоналу проходження підготовки, що дозволяє забезпечити розуміння ними потреби жертв і керівних принципів надання належної оперативної допомоги;

4) приділення уваги жертвам, які відчують особливі потреби, обумовлені характером завданої шкоди або факторами раси, кольору шкіри, статі, віку, мови, віросповідання, національності, політичних чи інших поглядів, культурних переконань або практики, майнового, станового або сімейного стану, етнічного або соціального походження та непрацевдатності [2].

В багатьох країнах були прийняті закони, спрямовані на захист жертв злочинів, їх соціальну реабілітацію, компенсацію матеріальної і моральної шкоди, деякі з них в подальшому стали грати ключову роль у побудові механізму забезпечення прав жертв злочинів. Серед них особливої уваги заслуговує «Хартія жертв злочинів» (The Victim's Charter), яка прийнята 22 лютого 1990 року у Великобританії, та прийнятий у 1990 році в Сполучених Штатах Америки федеральний закон, в якому виділені основні принципи судочинства щодо жертв злочинів. У цих документах було задекларовано право на справедливе і шанобливе ставлення до потерпілих з дотриманням гідності особистості і конфіденційності; право на захист жертви злочину від обвинуваченого; право бути детально поінформованим про хід судового засідання, представляти свої інтереси та бути уважно вислуханим; непорушне право на реституцію, а також на інформацію про звинувачення, вирок, про строк відбування покарання злочинцем.

Здійснюючи порівняльний аналіз зарубіжного та національного законодавства, звертає на себе увагу той факт, що в Україні недостатньо розроблені питання соціальної реабілітації жертв злочинів, поодинокі випадки впровадження спеціальних програм медико-соціальної допомоги жертвам злочинів.

Позитивним є досвід країн Західної Європи і США, де існує сильна державна підтримка віктимологічних програм. Наприклад, у США створено Національну організацію допомоги жертвам злочинів, при Міністерстві юстиції функціонує Департамент допомоги таким жертвам. У 80-х роках був заснований Федеральний фонд допомоги жертвам для додаткового фінансування двох головних національних програм.

Перша програма розрахована на утримання державних, громадських і приватних служб; друга – на забезпечення штатів додатковими коштами для виплати потерпілим державної компенсації за шкоду, заподіяну злочиним. В цій країні діє більш 2000 таких програм по захисту жертв злочинів, з них більш 1400 підтримується Мін'юстом, на їх здійснення виділений федеральний Фонд у розмірі приблизно 35 млн. доларів. Не федеральне фінансування є ще більшим і складає 200 млн. доларів. Реалізація подібних програм реально дозволяє знизити окремі види злочинів і надати необхідну допомогу жертвам злочинних зазіхань [3, с. 334].

Резюмуючи викладене, можна визначити пріоритетні напрямки впровадження реабілітаційного механізму для жертв злочинів: розроблення та законодавче закріплення умов та порядку соціальної підтримки потерпілих від злочинів; створення центрів соціальної реабілітації, громадських організацій і благодійних фондів надання соціальної допомоги потерпілим від злочинів; встановлення обсягів відповідного бюджетного фінансування для реалізації програм соціальної реабілітації жертв злочинів.

Список використаної літератури:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розгляду: статистична інформація 2018 рік // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
2. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою: резолюція 40/34 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/power.shtml
3. Юрченко О.Ю. Проблеми захисту жертв злочинів у Європейських країнах та США / О.Ю. Юрченко // Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». № 3-2. – 2013. – С. 334. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5219/1/Yurchenko_332_335.pdf

Ключові слова: жертва злочину, реабілітація, віктимологічна профілактика.

Ключевые слова: жертва преступления, реабилитация, виктимологическая профилактика.

Key words: victim of crime, rehabilitation, victimological prophylaxis.